

บทที่ 3

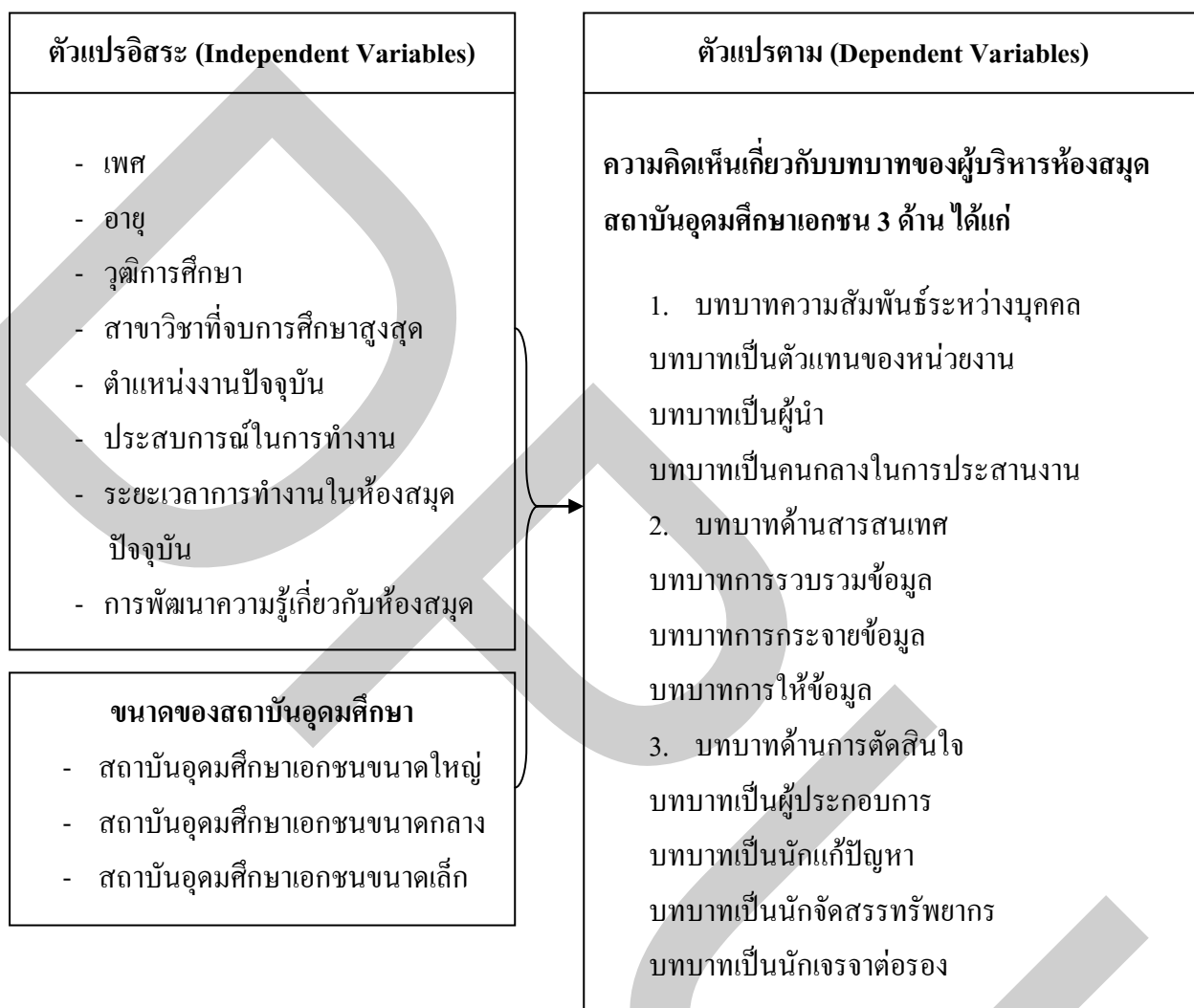
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “บทบาทของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือหลักและใช้เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อสนับสนุนการวิจัย ซึ่งได้แก่ ก รอบแนวคิดในการวิจัย ประชากร และวิธีการเลือกตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผล ดังนี้

3.1 รอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ต่าง ๆ ด้านการบริหาร และการจัดการ และได้นำแนวคิดของ Henry Mintzberg (1973) ที่ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร 3 บทบาทหลัก และ 10 บทบาทย่อย คือ บทบาทความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Roles) มีบทบาทย่อย 3 บทบาท ได้แก่ บทบาทเป็น ตัวแทนของหน่วยงาน บทบาทเป็นผู้นำ และ บทบาทเป็นคนกลางในการประสานงาน บทบาทด้านสารสนเทศ (Informational Roles) มีบทบาทย่อย 3 บทบาท ได้แก่ บทบาทการรวบรวมข้อมูล บทบาทการกระจายข้อมูล และ บทบาทการให้ข้อมูล และบทบาทสุดท้ายคือ บทบาทด้านการตัดสินใจ (Decisional Roles) มีบทบาทย่อย 4 บทบาท ได้แก่ บทบาทเป็นผู้ประกอบการ บทบาทเป็นนักแก้ปัญหา บทบาทเป็นนักจัดสรรทรัพยากร และ บทบาทเป็นนักเจรจาต่อรอง มากำหนดเป็นตัวแปรในบทบาทของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

จากแนวคิดทฤษฎีบทบาทของผู้บริหารสามารถนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3.2 ประชากรและวิธีการเลือกตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรได้แก่ ผู้บริหาร ที่มีตำแหน่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าแผนก หัวหน้าบรรณารักษ์ หรือ ที่มีตำแหน่งหน้าที่เกี่ยวกับการบริหาร ห้องสมุด ของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 67 แห่ง จำนวนผู้บริหาร 376 คน โดยกำหนด ขนาดสถาบันตาม จำนวนนักศึกษา แยกเป็น ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นการสุ่มตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้บริหาร ห้องสมุด ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าแผนก หัวหน้าบรรณารักษ์ และอื่น ๆ ที่มีหน้าที่บริหาร ห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย จำนวน 67 แห่ง ใช้วิธีหาสัดส่วนแยกตาม ขนาดสถาบัน ซึ่งมีผู้บริหารห้องสมุดทั้งหมด จำนวน 376 คน โดยใช้สูตร Yamane กำหนดค่า ความคลาดเคลื่อน ไม่เกิน ± 0.05 (5%) และมีระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 193.81 คน ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่าง

N = จำนวนผู้บริหาร(ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้า บรรณารักษ์ และอื่น ๆ ที่มีหน้าที่บริหารของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน)

$(e)^2$ = ค่าความคลาดเคลื่อน

ดังนั้นจำนวนตัวอย่างที่สอบถามของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

$$\begin{aligned} &= \frac{376}{1+376(0.05)^2} \\ &= 194 \text{ (การสำรวจดำเนินการ จำนวน 220 คน)} \end{aligned}$$

โดยแยกตามขนาดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 3 ขนาด (ดังตารางที่แสดง)

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ บริหารห้องสมุดสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน 67 สถาบัน จำนวน 194 ชุด (ตามที่กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ โดยใช้ สูตร Yamane) สามารถเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพสมบูรณ์ได้ จำนวน 63 สถาบัน (ไม่ได้รับความร่วมมือ จำนวน 4 สถาบัน) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามในการสำรวจ จำนวน 220 ชุด หลังจากทำการตรวจสอบ ความถูกต้องครบถ้วนและคุณภาพข้อมูลแล้ว แบบสอบถามที่ใช้วิเคราะห์มี จำนวน 198 ชุด

ตารางที่ 3.1 กลุ่มตัวอย่าง แยกตามขนาดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หลังจากทำการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนและคุณภาพข้อมูลแล้ว

ขนาด ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ ตอบ	จำนวน ผู้บริหาร ¹ ห้องสมุด	สัดส่วน ผู้บริหาร ห้องสมุด	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่างผู้บริหาร ห้องสมุด	จำนวน ที่ สำรวจ	แบบสอบถามที่ วิเคราะห์
ขนาดใหญ่ (10,000 คน และมากกว่า)	8	144	38.30	74	84	73
ขนาดกลาง (2,000 – 9,999 คน)	20	114	30.32	59	67	63
ขนาดเล็ก (น้อยกว่า 2,000 คน)	35	118	31.38	61	69	62
รวม	63	376	100.00	194	220	198

หมายเหตุ : ¹รวมผู้บริหาร ระดับสูง ระดับกลาง ระดับต้น

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งได้พัฒนามาจากแนวคิดของ Henry Mintzberg (1973 : 91-94) เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้

3.3.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา วารสาร อินเทอร์เน็ต และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการห้องสมุด และบทบาทของผู้บริหาร
2. สร้างแบบสอบถามให้มีเนื้อหาครอบคลุมบทบาทของผู้บริหารห้องสมุด และให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่กำหนดของการวิจัย
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ด้ ความถูกต้อง และความตรงของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาและแก้ไขแบบสอบถาม
4. ทดสอบแบบสอบถามประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายและนำมาวิเคราะห์หา ค่าความเชื่อมั่น โดยทดสอบหาค่าความ เชื่อมั่นกับผู้ที่มีความรู้ด้านการบริหารห้องสมุด ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน
5. ทำการแก้ไขแบบสอบถามเพื่อนำไปทำการสำรวจ
6. ทอดแบบสอบถามไปถึง ผู้บริหารของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยส่งทางไปรษณีย์ และส่งด้วยตนเอง ติดตามแบบสอบถาม เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์คำตอบ ประมวลผล และนำมาหาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

3.3.2 เครื่องมือสำหรับการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับผู้บริหาร ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สาขาวิชา ที่จบการศึกษา ตำแหน่งงานปัจจุบัน รวมทั้งความรู้ / ทักษะ รวมมีคำถาม 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ บทบาทระหว่างบุคคล จำนวน 14 ข้อ บทบาทด้านสารสนเทศ จำนวน 12 ข้อ และ บทบาทด้านการตัดสินใจ จำนวน 15 ข้อ รวมทั้งหมดมีคำถาม 41 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ มีคำถาม 2 ข้อ ได้แก่ ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารห้องสมุด จำนวน 1 ข้อ และข้อเสนอแนะการพัฒนาบทบาทผู้บริหารห้องสมุด จำนวน 3 ข้อ รวมทั้งหมดมีคำถาม 4 ข้อ

โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งประกอบด้วยการประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อย ที่สุด ได้มีหลักเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	มีบทบาทระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีบทบาทระดับมาก
3	หมายถึง	มีบทบาทระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีบทบาทระดับน้อย
1	หมายถึง	มีบทบาทระดับน้อยที่สุด

การแปลผล

เกณฑ์การแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน

4.51 – 5.00

3.51 – 4.50

2.51 – 3.50

1.51 – 2.50

1.00 – 1.50

ความหมาย

มีบทบาทระดับมากที่สุด

มีบทบาทระดับมาก

มีบทบาทระดับปานกลาง

มีบทบาทระดับน้อย

มีบทบาทระดับน้อยที่สุด

3.4 การรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้ศึกษาจากการสำรวจกลุ่ม ตัวอย่างของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถาม (ทอดแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปให้ผู้บริหารหรือบรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบ ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตอบแบบสอบถาม) โดยใช้ระยะเวลาการรวบรวมข้อมูล 7 เดือน ระหว่างวันที่ 1 มีนาคม – 30 ตุลาคม 2552 การเก็บข้อมูลค่อนข้างล่าช้า เนื่องจาก มีหลายประเด็น เช่น 1) สถาบันบางแห่งต้องทำการขออนุมัติจากผู้บริหารระดับสูง ตามขั้นตอนเพื่อตอบแบบสอบถาม ซึ่งทำให้เกิดการล่าช้า 2) ด้านความสนใจและการให้ความร่วมมือของผู้ตอบแบบสอบถาม 3) เป็นช่วงปิดเทอมของสถาบันหลายๆ แห่ง ทำให้ เอกสารถึง ตกหล่น ล่าช้า และบางแห่งเอกสารสูญหาย ต้อง คอยโทรศัพท์ติดตามเป็นระยะๆ และจัดส่งแบบสอบถาม ใหม่อีกครั้ง สถาบันบางแห่งต้อง ส่งใหม่ จำนวน 3 – 4 ครั้ง และโทรศัพท์บ่อยครั้ง สถาบันบางแห่งต้อง ส่ง – รับ แบบสอบถามทางโทรสาร (Fax) และทาง E-mail เป็นต้น

แบบสอบถามที่จัดส่ง จำนวน 220 ชุด จากผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 67 สถาบัน จำนวน 194 ชุด (ตามที่กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจโดยใช้สูตร Yamane) สามารถเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพสมบูรณ์ได้ จำนวน 63 สถาบัน (ไม่ได้รับความร่วมมือ จำนวน 4 สถาบัน) หลังจากทำการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนและคุณภาพข้อมูลแล้ว แบบสอบถามที่ใช้วิเคราะห์มี จำนวน 198 ชุด

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้รวบรวมจาก หนังสือ วารสาร บทความ เอกสารงานวิชาการ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย เว็บไซต์ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมา ประมวลผล และวิเคราะห์ โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อทดสอบตัวแปรและสถิติในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลที่เก็บ รวบรวมได้ และ สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อพิสูจน์สมมติฐานในการวิจัย

สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายข้อมูล สถิติเชิงอนุมาน พิสูจน์สมมติฐานทดสอบความเป็นอิสระโดยใช้ t – test และ F – test ว่าตัวแปรใดบ้างที่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน